

ex num. 71. & expressius celebris textus, in dict. Extravag. unam sanctam de major, & obed. ibi: Oportet autem gladium esse sub gladio. & temporalem auctoritatem spirituali subiecti potestati. Quo jure saepe saepius usa videtur sancta Romana Ecclesia, & Pontifices Summi, qui illam pro tempore gubernarunt. Nam ubi sibi expedire visum fuit, adversus Imperatores, Reges, & alios Principes seculares, non solum censuras Ecclesiasticas, sed materialem etiam gladium evaginarunt, illosque suis Regnis, & Imperiis privarunt, vel eorum administratione, & jurisdictione, quosque resipiscerent, prohibuerunt, ut aperte consuetudine ex multis exemplis, quae deducti possunt ex cap. Valentinianus, c. Adrianus 63. dist. d. c. duo, & cap. Constantinus 69. distinct. c. Sacerdotibus 11. q. 1. glos. in c. nullus, eadem causa, & q. & in dict. c. si Imperator. verbo Divinitus, c. si quis deinceps 17. q. 4. c. alius 15. quest. 6. c. hortatu, 23. q. 8. c. scelus 2. q. 1. c. nos si incompetenter 2. q. 1. cap. venerabilem de elect. d. cap. novit, de judiciis, cap. per venerabilem, & cap. causam que, el. 2. qui filii sint legit. cap. grandis de supplend. neglig. Prælat. cap. ad Apostolic. de re judic. cap. unico de Schismat. lib. 6. gloss. verb. Urbano, in Clement. 1. de relig. & venerat. Sanctor. & ex innumeris aliis, quae non gravaremur ex omnimoda historia, & chronologicis observationibus prome-
te, & lato calamo recensere nisi id ante Nos diligentissimè præstiterint omnes ferè auctores supra relati, & præcipuè Joan. Lop. Palac. Rub. d. tract. de obtent. Reg. Navarr. 2. p. §. 6. & 7. Bermond. Choveron. d. tract. de publ. concubin. verb. Et si Regali ex n. 4. Turrecrem. in sum. de Eccles. lib. 2. c. 114. per totum, Albert. Pighius lib. 5. Hierarch. Eccles. c. 14. & 15. Petr. Gregor. dict. lib. 15. Syntag. c. 1. ex n. 11. & lib. 26. de Republ. c. 4. & 5. P. Molin. d. tract. 2. de just. & jure, disp. 29. vers. 3. col. 137. Illustriss. Cardinal. Bellarm. lib. 2. de Rom. Pontific. c. 19. & lib. 3. c. 3. vers. Hæc opinio, lib. 4. c. 13. vers. Deinde, ubi late agit de depositione Henrici IV. Imper. per Gregor. VII. facta, & latius lib. 5. c. 8. per tot. ubi duodecim insignia exempla proponit, Simanc. d. tit. 45. ex n. 25. Azala de jure & officio belli, lib. 1. c. 2. n. 27. Thom. Boc. de sign. Eccles. Dei, lib. 17. c. 3. & 4. per totum, & in dict. tract. de jure Ecclesiast. libert. & potest. lib. 6. c. 12. & de Italie statu contra Machiavel. lib. 3. cap. 5. & 6. Anast. Germon. d. lib. 13. de sacer. immunit. c. 13. ex n. 27. ad 50. Joan. Boter. in relat. univers. 2. p. lib. 4. ubi agit de Romano Pontifice, ex pag. 234. Rutil. Benzon. de anno jubil. lib. 1. c. 10. pag. 57. & 58. Salas dict. tract. de legibus, quest. 95. disput. 7. sect. 4. Angel. Mattheac. de vita, & ratione juris, lib. 1. c. 34. num. 28. Valenzuel. dict. 5. p. ex n. 236. ad 258. Bobadill. dict. lib. 2. Polit. c. 17. n. 5. Camill. Borrell. d. tract. de prestan. Reg. Cathol. c. 45. ex n. 10. & d. c. 47. ex n. 46. Peregrin. de jure fisci, lib. 1. tit. 2. ex n. 5. latissime Param. omnino videndus, dict. lib. 3. de orig. Inquisit. q. 1. opin. 3. ferè per totam; ubi plurima exempla laboriosè congregavit, Marta de jurisdict. 1. p. c. 5. ex n. 15. & c. 23. per totum. P. Suar. in dict. defens. Fidei, lib. 3. c. 32. ex n. 1. & lib. 6. c. 4. n. 17. & sequentibus, & in tract. de Fide, disp. 20. sect. 3. a n. 21. & dis-

put. 22. sect. 8. num. 2. & 7. Callst. Remir. dict. tract. de leg. Regia, §. 2. ex n. 44. & novissimus Seraph. Freyr. d. cap. 6. ex n. 45. ubi post Bellarm. optimè refert, & refellit argumenta, quibus in contrarium pugnare videtur Guiller. Barclajus.

Estque inter alia exempla illud Julii II. Rom. Pontific. valde notandum, qui Joannem Navarra Regem, & ipsius conjugem Schismaticos declaravit, & Regno privavit. Qua occasione & aliis à Catholico Rege Ferdinando V. occupatum fuit, ut ad longum recensent Platina, Illescas, & alii in vita ejusdem Julii, Anton. Nebrissent. de bello Navarriensi, lib. 1. c. 2. & 3. Palac. Rub. d. tract. de obtent. Reg. Navarr. Garibay in compend. histor. 2. part. lib. 20. cap. 15. & 3. part. lib. 29. cap. 4. & sequentibus, Pined. in Monarch. lib. 27. cap. 8. §. 3. Borrellus d. cap. 46. ex numer. 102. & d. cap. 47. num. 69. Valenzuel. supr. num. 255. & Nos latius, supr. hoc lib. 2. cap. 20. num. 63.

Et memoria nostra Pius V. felicitis recordationis anno 1569. per suam constitutionem qua incipit: Regnans in excelsis, Anglia Regnum, ob Isabella Reginae detestabiles hæreses, & errores, ab ea ademitt, & Christianis Principibus illud debellandi, & occupandi potestatem fecit. Et postea Sixtus V. anno 1588. de eodem Regno, ac Britonum, Philippum II. Regem Hispaniæ Catholicum investivit, ut tradunt Sander. de orig. & progress. Schism. lib. 1. Germon. ubi supra num. 41. Bobadill. num. 5. vers. T en estos tiempos, & Camill. Borrell. d. cap. 46. num. 189. & seqq.

Neque Pii, & Christiani Principes iniquo animo hanc Romane Ecclesie supremam auctoritatem ferre debent, cum P. Aurelianus Imperator, licet à Religione Christiana abhorrens, Romani Pontificis prerogativam agnovit, ut tradit Euseb. Casariensis. lib. 7. hist. Eccles. capit. 26. Rufin. lib. 7. cap. 30. Alan. Copp. dialog. 1. cap. 8. pag. 53.

Et re verà majus imperio sit submittere legibus Principatum, I. digna vox, G. de legibus, ipsaque temporalis dignitas hoc modo majora incrementa recipiat, ut tetigimus sup. num. 33. & prosequitur Thom. Boc. de sign. Eccles. Dei, lib. 20. c. 8. & seqq. & lib. 20. per totum, & in tract. imperia pendere à virtutibus.

Præsertim, cum propter malitiam temporum, experientia clamet, non solum utiliter, sed etiam necessariò, & ex singulari Dei providentia, hac temporali jurisdictione, & coactione donatos esse Pontifices, ut præclare advertit Bellarm. d. lib. 5. de Roman. Pontif. c. 9. quia ita res pondet dubitationi Othonis Frisingensis in prologo ad lib. 4. Chronic. scorum, dum dixit: Utrum Deo magis placeat Ecclesia, quae nunc cernitur exaltatio, quam prior humilitatio, proptus ignorare me profiteor: videtur quidem status ille fuisse melior iste felicitior; assentior tamen Romane sedis, quam super firmam petram edificatam non dubito, credenda, quae credit, licetè possidenda, quae possidet, &c.

Idem quoque pluribus exemplis ostendit Bap. Fulgos. lib. 1. memorab. c. 1. de cultu Religionis, in cujus initio sic habet: Huc accedit, quod

quod multi Reges, Imperatoresque ipsi, Regio, atque Imperatorio honore digni non creduntur, quos Religiosè Sacerdotes non unxerint, quin postea quam assumpto diademate in Regno, aut Imperio confirmati fuere, si Ecclesiam hæresit, aut alio modo laeserint, à Pontificibus regnandi, imperandique jure privantur, plurisque apud Christianos populos Religio, Pontificiaque voluntas, quam arma ipsa, atque Regum Majestas habita est, &c.

Et alia adducit, lib. 6. cap. 3. de severitate, fol. 200. & seqq. Quæ eo magis adnotanda sunt, quod ipse idem auctor. lib. 2. c. 1. de priscis institutionibus, fol. 60. sui veluti immemor, eosdem Pontifices Romanos taxare videtur, quod opibus & majestate præfulgeant: Studiumque principalis nominis, sanctissimæque appellationis, item pedum deosculaciones, etiam à Regibus, & Augustis, factas, admittant, & prima nomina, à satris humilibus primordiis incepta, in militarem, atque tyrannicam potestatem transtulerint, quæ Principum ignavia diu ferendo incorrigibilia efficit. Et alia similia habet, lib. 9. c. 5. de superbia, fol. 329. quæ vel delenda sunt, vel cautè legenda.

CAPUT XXIII.

De eodem titulo, & magis peculiari Pontificiæ potestatis in concedendis Regnis, Provinciis, & bonis infidelium disputatione.

SUMMARIUM.

- 1 Pontifex an possit de provinciis infidelium disporre, iterum in disputationem adducitur.
- 2 Pape potestatem non extendi ad infideles, qui nunquam de Ecclesia gremio fuerunt multi Doctores tenent, qui latissime recensentur.
- 3 Infideles per Papam quibus in causis puniri, & judicari possint, ex sententia Covarr. & aliorum.
- 4 Ambrosius Catherinus vocat nimis simplices & adulescentes Pape eos, qui illum totius Orbis dominum faciunt.
- 5 Alexander VI. ex sententia Episcopi Chiapensis, Acrotæ, Cajetani, Soti, Vidoria, Corduba, Bellarm. Bannez, Valentia, Molina, & aliorum, quorum dicta specialiter ponderantur, solum concessit Regibus Catholicis curam conversionis, & protectionem Indorum Novi Orbis, sed contrarium, ex numer. 63.
- 6 Alexandri VI. bullam, & concessionem erroris nota sugillat Gregorius de Valentia.
- 7 Pat. Franc. Coello exquestore Limensi, Societatis Jesu Presbyter admodum religiosus, & eruditus, laudatur.
- 8 P. Joan. de Salas summariam, in Indice parum cautè scriptam, notatur.
- 9 Michael Salon nunquam dixit, Reges nostros Novum Orbem tyrannicè possidere.
- 10 Hæretici passim ridet, & mordent Alexandri VI. concessionem.
- 11 Atabaliba Peruanorum Rex quid respondisse dicatur legatis Caroli V. Imp. & Alexandri VI. donationem intinamantibus.
- 12 Alexandri VI. donationem hereticis quidam umbratiliem appellat.
- 13 Auctor libri, cui titulus: Mare liberum latè, & liberè in eadem Alexandri VI. donationem debachatur, & quàm justè idem liber prohibitus sit.
- 14 Hæreticorum deliria notanda sunt, ut illis respondatur.

- 15 Pape jurisdictionem temporalem in toto Orbe nullibi probari, plures affirmant.
- 16 Infidelium persona, & bona ex sententia multorum non solum in temporalibus, verum neque in spiritualibus Pape subdantur.
- 17 Ovium nomine, quæ Petro à Christo commissa sunt, fideles tantum intelliguntur.
- 18 Infidelium respectu, Christus Petro, & ejus successoribus solum curam predicationis præcepisse videtur.
- 19 Pape diverso officio suo uti debet inter fideles, & inter infideles.
- 20 D. Paul. 1. Corinth. 5. nullam omnino jurisdictionem Ecclesie adversus infideles concedere videtur.
- 21 Ecclesie membra sunt soli viatores fideles.
- 22 Baptismus est janua, qua Ecclesiam ingredimur, & Christi, & Ecclesie membra efficiuntur.
- 23 Pontificis auctoritas, & potestas non potest esse major quam Christi, cujus Vicarius est.
- 24 Subrogatus non potest esse majoris potentia, quam is, in cujus locum subrogatur.
- 25 Christus Dominus in quantum homo non habuit temporalem totius mundi dominationem, ex communi multorum sententia, qui referuntur, num. 30.
- 26 Jeremie locus cap. 22. vers. 3. de Regno Jeremie loquens, perpenditur, Et num. 32.
- 27 Christus noluit exercere officium divitoris inter fratres.
- 28 Regnum suum non esse de hoc mundo, quo sensu Christus Pilato responderit, Et num. 33. & 41.
- 29 Christus, & Apostoli paucarum rerum dominum habuisse dicuntur.
- 30 Divi Augustini, Hieron. Ambros. Basilii, Bernardi, & Theophylacti loca expenduntur, temporale dominium Christi negantia.
- 31 Divus Hieronymus circa Jeremie locum in cap. 22. supra dict.
- 32 Circa antecedentia Divi Ambrosii explanatio.
- 33 Christo ut homini, excellens quoddam dominium temporale, quidam ex domo sive virtute unionis attribuant.
- 34 Christus non transtulit in Ecclesiam, & ejus Vicarium ea, quæ sibi excellenter, sive eminenter concessa fuerunt.
- 35 Consequentia hæc non semper valet: Hoc potuit Christus in quantum homo, ergo & ejus Vicarius.
- 36 Pontifices essi habent temporalem jurisdictionem, ea uti non debent.
- 37 Christus Dominus non abstulit dominia hominum, etiam peccatorum, & tyrannorum.
- 38 Christus jussit, tributa Cæsari solvi, Principibus obedi, & materiali gladio uti noluit.
- 39 Sedulii Paschalis Hymnus expenditur, in Epiphania ab Ecclesia cantari solitus.
- 40 Divus Augustinus eleganti paraphrasi ostendit Regnum Christi non esse de hoc mundo.
- 41 Pontifices ipsi spirituales potestatem à temporali sæpe secerunt, & illam tantum sibi competere tradunt.
- 42 Cap. quo jure, & capit. quoniam 8. distinct. expenduntur.
- 43 Cap. cum ad verum, & cap. duo sunt, dist. 96. & cap. nos si incompetentes 2. q. 7. ponderantur, & illustrantur.
- 44 Cap. solite de majoritat. & obedient. cap. per venerabilem, & cap. causarum quæ, qui filii sint legit. cap. novit de judiciis, & cap. tuam de ordin. cognit. capit. si duobus, §. denique de appellation. perpenduntur.
- 45 Appellatio ad Papam non fit in causis temporalibus ex consuetudine totius Christianissimi.
- 46 Cap. conventio 23. quest. 8. cap. inter hæc 33. quest. 2. cap. Imperium, distinct. 10. expenduntur.
- 47 Hostis Cordubensis qualiter Imperatorum, & Pontificum potestatem distinguat.
- 48 D. Bernard. temporalem jurisdictionem Regibus terræ relinquendam docet, & alienam à Romano Pontifice vocat.

- 30 Opinione affirmativa in proposita temporalis potestatis Romani Pontificis questione Auctor ut verior, & communior amplexatur.
- 51 Pontifex Romanus de omnibus Regnis, etiam ab infidelibus possessis, ex justa causa disponere potest.
- 52 Bartoli doctrina refertur, & probatur, qui Pontifici tribuit facultatem concedendi terras, & intulas infidelium.
- 53 Auctores plurimi referuntur, & expenduntur, qui Papae dominium, & jurisdictionem etiam in Provinciis, & Regnis infidelium agnoscunt.
- 54 Infideles, Judaei, & Idololatra non habent verum dominium, & eorum bona pertinent ad Ecclesiam, quae ratione publicae utilitatis potest illos privare jure suo, quia illa habent ut peculium.
- 55 Belli contra infideles suscipiendi auctoritas maxime penes Pontificem residet.
- 56 Doct. Martia graviter invehitur contra negantes absolutam Papae jurisdictionem in temporalibus, & eorum argumentis respondet.
- 57 Thom. Bocius Eugubinus constantissime defendit absolutam Papae jurisdictionem in temporalibus, & hanc sententiam communem Theologorum appellat.
- 58 D. Thomae verba notabilia adducuntur pro asserenda temporali dominatione Pontificis.
- 59 Henricus de Gandavo utramque jurisdictionem Papae concedit, & spirituales archiepiscopales facit.
- 60 D. Antonius jurisdictionem Papae ad puniendos, & deponendos infideles violantes legem naturae, ut rem indubitam agnoscit.
- 61 Rodericus Sanctus Episcopus Zamorensis aperte tribuit Papae universalem potestatem in spiritualibus, & temporalibus, & eam pluribus, Scripturae locis confirmat.
- 62 Calistus Remirez supremam potestatem Papae in temporalibus, etiam ad infideles extendit.
- 63 Indos infideles Novi Orbis, & eorum Regna, & Provincias potuisse ab Alex. VI. Regibus Catholicis dari plurimi Doctores fatentur, Et num. 68.
- 64 Joan. Lupi de Palacios Rubios peculiarem tractatum fecit de insulis maris Oceani.
- 65 Alexandr. VI. Indiarum concessionem Hispaniae Regibus factam intrepidè, & invidiosè probat Petrus Malferitus.
- 66 Marquar. haeresim sapere inquit, Alexandr. VI. donationi contradicere.
- 67 Gregor. Lupus Alexandr. VI. donationem validam esse censet, & prout jacet, accipiendam.
- 68 Donatio Alexandr. VI. Regibus Catholicis facta, quod sit valida & utilis, à multis Auctoribus comprobatur.
- 69 Thomas Bocius Alexandr. VI. donationem multis rationibus defendit.
- 70 Episcopi Chiapensis notabilia verba referuntur de viribus tituli, qui ex Pontificia concessione descendit.
- 71 Pontifex est Dei Vicarius, vel Deus vivus in terris.
- 72 Papae potestatem in dubium vocare sacrilegii instar esse videtur.
- 73 Papae de potestate, & dignitate variis extant tractatus, & Doctorem encomia.
- 74 Papa est totius Orbis Monarcha, causa causarum, omnia, & super omnia.
- 75 Papae nullus potest dicere: cur ita facis.
- 76 Papa quidquid agit, agit tamquam Deus.
- 77 Papae, qui mentitur, Deo mentiri videtur.
- 78 Papa ex sententia D. Pauli etiam Angelos judicabit, & hoc qualiter accipitur.
- 79 Pontifex Tertullianus Regem seculi appellat, & Ecclesia, omnia mundi Regna ei tradita canit.
- 80 D. Bernardi verba elegantissima de dignitate Pontificis.
- 81 D. Augustin. miram potentiam Pontificis Romani eleganter exaggerat.
- 82 B. Ignatius qualiter Pontificis potestatem ceteris praefert.
- 83 Petri Blesiensis insignis locus pro excellentia Romanae sedis utroque gladio consideratur.
- 84 Anglicus quidam Doctior qualiter Papam alloquitur.
- 65 Papae, & Pontificis nominis etymologia.
- 86 Papae nomen olim inferioribus etiam Episcopis applicari solitum, quando proprium Pontificis Romani fieri coepit.
- 87 Pontifices sacri apud omnes fere gentes etiam temporalia gubernarunt.
- 88 Sacerdos summus Hebraeorum terram Promissionis partiebatur, & quid mundi effigies, in ejus superhumerali contexta, significaret.
- 89 Christum etiam in quantum hominem totius Orbis temporalem Dominum fuisse, plurimi ex sanctis Patribus generaliter, & magis communiter docent.
- 90 Thomas Bocius haereticos esse tradit eos qui Christo, ut homini, temporalium dominium non concedunt.
- 91 Christus, ut homo, ex sententia magis vera & probabili saltem habuit dominium excellentià, ex dono unionis, sibi à Patre concessum.
- 92 Dominio temporali qualiter Christus Dominus usus fuerit.
- 93 D. Bernardi elegans locus pro dominio Christi perpenditur.
- 94 Auctores plures citantur, qui temporale dominium saltem excellenter, & habitualiter in Christo concedunt.
- 95 Psalm. 2. 23. & 28. pro dominio temporali Christi expenduntur.
- 96 D. Paul. ad Hebraeos 6. vers. 7. qualiter Christi dominium insinuare videtur.
- 97 Genesi 49. Isaia 9. & Apocalypsis 19. verba explicantur, quibus Christi temporale Regnum asseritur.
- 98 Regnum temporale Christi non solum inter Hebraeos, sed generale totius Orbis fuit.
- 99 Christo omnia subieci Pater, praeter se ipsum, ex D. Paul. 1. Corinth. 5. Vaticinium de Regno Christi, qualiter accepit Josephus Judaeus, ibid.
- 100 Sibylla agnovit dominium, & Regnum Christi.
- 101 Virgilius, quod de dominio, seu Regno Christi Sibylla praenuntiarunt, ad Augustum Caesarem adulatoriè tradidit.
- 102 Christus in quantum homo, an, & qualiter omnipotens dici poterit.
- 103 Christi dominatio temporalis non solum creationis, verum & redemptionis titulo nititur.
- 104 Christus Regnum suum temporale Ecclesiae, & Pontifici communicavit.
- 105 Christi, & Ecclesiae idem est Regnum.
- 106 Ecclesia sancta Dei sponsa est.
- 107 Sponsa negandum non est quod sponso conceditur.
- 108 Christus, & Ecclesia unum corpus, & unam vocem constituunt, & insignis ad id D. August. locus.
- 109 Papa ex opinione Scoti Vicarius est Christi, etiam in quantum fuit Dominus mundi.
- 110 D. Petr. Chrisolog. omnem Christi potestatem, & dominationem in Ecclesiam translatam fatetur.
- 111 Ecclesia gubernatio perfectè ordinata non esset, si Pontifici omnes Principes non subessent.
- 112 Monarchicum Imperium omnium optimum, & convenientissimum semper est judicatum.
- 113 Pontificis universalis potestas in temporalibus multis juribus comprobatur.
- 114 Jeremie vaticinium, cap. 1. Ecce constituit te, & de Pontifice Romano omnes Patres accipiunt, & ejus interpretatio.
- 115 Infideles etiam ad Ecclesiae gubernationem spectant, Et num. 141.
- 116 Cap. 1. distinct. 21. cap. omnes 22. distinct. & alia similia expenduntur.
- 117 Cap. solita de majorit. & obed. explicatur.
- 118 Cap. per venerabilem qui filii sint. 1. ponderatur, & illustratur.
- 119 Extravag. unam sanctam, de major. & obed. late explicatur, & exornatur.

- 120 Gladium spirituale, & materiale Ecclesiae competere, quibus rationibus Bonifacius VI. evincat.
- 121 Bonifacius VI. magnam partem extravag. unam sanctam ex dictis D. Augustini, & Bernardi desumpsit.
- 122 Papa ex sententia D. Thomae utriusque potestatis apicem tenet.
- 123 P. Ignatius à Loyola plura pia, & doctè notavit de utraque potestate Pontificis in epistola ad Regem Abyssinorum.
- 124 Eliachim fuit typos Romani Pontificis.
- 125 Clavium traditio est signum pleni, & absoluti dominii.
- 126 Extravagans Meruit, de privilegiis edita per Clement. V. an in aliquo erogaverit extravag. unam sanctam.
- 127 Lex, etiam corrigatur, rationes tamen ejus aeternae, & immutabiles sunt.
- 128 Bella quemadmodum justa censeri solent, si à Deo, ita si à Pontifice praecipiantur.
- 129 Pontificis auctoritate bellum moveri potest adversus infideles, & in eo capta licite retinentur.
- 130 Apostolica Sedes solita est, infidelium provincias Principibus Christianis conquiritas, & possidendas concedere.
- 131 Baldi notabilis doctrina refertur circa concessionem terrarum infidelium.
- 132 Infidelium provincias, non solum ubi antè Christianorum fuerant, sed etiam noviter repertas, & nunquam à Catholicis occupatas, Pontifex concedere potest sub ea conditione, si capiantur.
- 133 Hostium terras, aut bona ante vicloriam dividere, imprudens tribui solet.
- 134 Conditionem vicloriae, & spoliationis hostium expectare, nullam turpitudinem continet.
- 135 Cap. Abbat. sanè de rejudicata, lib. 6. expenditur, & illustratur.
- 136 Ecclesia, quae nondum constructa est, bene potest donari, collata conditione in tempus, quo jam fuerit adificata.
- 137 Angustas. Germonii, & Franc. Vargas notabilia verba referuntur circa magnam Pontificis potestatem, in concedendis quibuslibet infidelium provinciis.
- 138 Pontificis temporalem potestatem nullo certo testimonio niti, falsum est.
- 139 Infideles, ob solam infidelitatem, & idolatriam, ad iudicium Ecclesiae pertinere; plures tradunt.
- 140 D. Paul. locus 1. Corinth. 5. De iis qui foris sunt, explicatur.
- 141 D. Joan. locus: Pasce oves meas, exponitur cum Innocent. Responso, Leonio, Bernard. Theophyl. & aliis, quorum verba citantur, Et n. sequi.
- 142 Ovium nomine apud D. Joan. infideles etiam designantur: & qualiter ita ad Ecclesiae curam pertineat.
- 143 Pascere in sacra Scriptura saepe idem significat, quod gubernare.
- 144 Reges Pastores populorum saepe appellantur & quare.
- 145 Psalm. 77. & 79. versus exponitur.
- 146 Christum in quantum hominem temporale dominium habuisse, verius est, quamvis eo uti noluisset.
- 147 Christus Dominus aliquibus in casibus temporalem jurisdictionem exercuit.
- 148 Regnum suum non esse de hoc mundo, quo sensu Christus Pilato responderit, Et n. 160.
- 149 Christus se Regem appellari saepe passus est.
- 150 Christus Lucae 12. cur noluerit esse iudex inter fratres de hereditate certantibus.
- 151 Extravagans Cum inter nonnullos, & quia quorundam, & exiit, qui seminant de verb. signif. explicatur.
- 152 Christus paupertatem in se, & Apostolis affectavit, & ea sola mundum vincere voluit.
- 153 Ecclesia communicavit Christus potestatem temporalem, quam habuit, etiam si excellenter in eo consideretur, Et quare.
- 154 Finis ultimi cura ad quem pertinet, subjiciuntur reliqui, qui curam habent finium antecedentium.
- 155 Potestas temporalis à Christo in Ecclesiam translata non fuit nuda, & inefficax.
- 156 Apocalypsis cap. 1. verba exponuntur cum D. Augustino, & Baronio.
- 157 D. Epiphanius quibus verbis explicet Regiam dignitatem in Ecclesiam simul cum Sacerdote translatam.
- 158 Christus post resurrectionem magis plene, & absolute vocari potuit Dominus temporalis totius mundi.
- 159 Christus post resurrectionem D. Petro clavium potestatem, & Ecclesiae ovium curam commisit.
- 160 Christus Dominus noster post resurrectionem, & redemptionem omnem ejus regni potestatem assumpsit.
- 161 Jurisdictio temporalis regulariter distincta est ab spirituali, & una alteram iurare debet.
- 162 Jura, quae docent potestatem temporalem ab spirituali distingui, non negant, quin utraque in Pontifice dari possit.
- 163 Summus Pontifex secundum Baldum est iudex ordinarius totius mundi, & concurrens cum quolibet ordinario.
- 164 Appellare ad Papam à sententis iudicum, vel Principum secularium, an, & quando liceat.
- 165 D. Bernardus bene concedit Papae secularem jurisdictionem; monet tamen, ut eam per alios exercat.
- 166 Gladii duo, Christo ab Apostolis oblati quid designant, secundum D. Bernard. & alios.
- 167 Papa regulariter etiam in temporalibus habet auctoritatem; Imperatores vero, & Reges potestatem, & exercitium.
- 168 Solis & Lune similitudo qualiter applicetur potestati Pontificae, & Regiae.
- 169 Ecclesia Monarchiam propriam constituit, quae dicitur Regnum Apostolorum.
- 170 Juribus, quae Papa negare videtur potestatem temporalem, qualiter responderi possit, remissivè.
- 171 Cap. Novit de iudiciis, historia & explicatio.
- 172 Feudalis cause cognitio, & jurisdictionis feudali domino competit; etiam contra personas Ecclesiasticas.
- 173 Feudum, qui ab altero habet, & recognoscit, si sit supremus Princeps, ab eo super feudibus debet iudicari, & quare.

His ita breviter, & generaliter (sed opportunè, ut arbitror) & de temporali dominatione, & potestate Romani Pontificis praenotatis, † superest adhuc, ut specialius, & magis in nostrae quaestionis terminis inquiramus, an etiam illam exercere possit in Regnis personis & provinciis infidelium, qui nunquam Ecclesiae nomen dederunt? Video quippè in hoc alteram litem consurgere ex litis primae materia, ut aliàs dicitur in l. terminato, C. de fruct. & lit. expens. Nam omissis duabus illis prioribus absurdis, & damnatis eorum sententiis, qui nullam temporalem jurisdictionem Pontifici tribuunt, vel eam ad Ecclesiae terras dumtaxat restringunt si tertiae opinionis auctores sequamur, sub absoluta illa, & universali potestate, quam in ejus persona constituunt, nihil planè exclusum videtur. Si vero quartae sectatores audiamus, qui solum indirectam, sive supremam, & spirituales deservientem agnoscunt; magis communiter sentiunt, non posse eum Reges, & populos infideles suis Regnis, bonis, & dominis privare, vel aliis Principibus Christianis, etiam sub praetextu Religionis, absolute concedere, ut eosdem infideles bello subjiciant, & in suam ditionem, & potestatem deducant. Sed praestat, ut utriusque partis fautores,

& præcipua argumenta, quibus nituntur, breviter expendamus, & quamnam probari debeat, exactiori iudicio consideremus.

- 2 Et ¶ a negativa initium dicendi capientes eam sequi videntur Innocent. Joan. Andr. & plurimi alii, quos *sup. hoc. lib. c. 10. ex num. 41.* citavimus, dum docent, infideles ob solam infidelitatem, vel quod de Ecclesie gremio non delinquant, vel quod rerum dominio privatos, vel prius non esse. Et expressè de Papæ potestate, & dominatione loquentes, & quod non extendatur ad provincias infidelium, neque in eis, vel de eis quidquam disponere possit, Ancharan. *in d. reg. peccatum, vers. Sed hic quero*, Joan. Parisiens. *de potest. Regia. & Papæ. c. 12. & seqq.* Turrecremata *in sum. de Eccles. lib. 2. cap. 113.* Cajet. *in 2. 2. quest. 66. art. 8. vers. Circa primum.* Anton. Corset. *de potest. Reg. quest. 85.* Henric. *quodlibet. 6. quest. 23.* Driedon. *de libert. Christ. lib. 1. cap. 15. & 16. & lib. 2. c. 2.* Waldens. Durand. Sander. Sebastian. *Victor. in relect. 1. de potest. ced. num. 45. relati.* Victor. *in relect. 1. de potest. Eccles. q. penult. proposit. 5.* Albert. Pighius *lib. 5. Eccles. Hierar. c. 7. & 14.* Major. *in 4. distinct. 24. quest. 3. Sor. in eod. 4. distinct. 1. q. unica, art. 10. pag. 272.* Navarr. qui Alvarum Pelagium contrarium asserentem graviter notat, *in cap. novit. de iudicis notab. 3. num. 58. & seq. Covarr. dict. reg. peccatum, §. 9. n. 6. vers. ult. & §. 10. n. 4. vers. Nec item*, ubi aperte docent, in eos, qui nondum Catholicam Fidem per baptismum susceperunt, id solum jus habere summum Pontificem, ut illis prædicari faciat legem Evangelicam, non tamen jurisdictionem nec spiritualem, nec temporalem nisi ea ex parte, qua earum usus necessarius sit, ne christianæ religioni injuria ab infidelibus fiat, Menchac. *lib. 1. controvers. illust. c. 21. n. 2. & c. 24.* Balthas. Ayala *de jure & offic. belli, lib. 1. c. 2. n. 29.* Cardin. Bellarm. *lib. 5. de Roman. Pontif. c. 2. & seqq.* Molin. *de just. & jure tract. 3. disp. 29.* Pat. Suar. *in 3. p. tom. 1. disput. 48. sect. 2. & in defens. fidei lib. 3. c. 8. n. 4. & in tract. de carit. disp. 13. sect. 5. num. 4.* Paramus *dict. lib. 3. de orig. Inquisit. quest. 1. opin. 2. n. ult. & opin. 4. n. 4. & 16.* Joan. de Salas, qui alios plures recenset *in tract. de legib. quest. 95. disp. 7. sect. 4. n. 30. & 32.* Et ¶ ad eod. securus in ea residet Ambros. Catherin. *in comment. epist. ad Roman.* ut scribere ausus fuerit, nimis simplices, vel Papæ adulescentes esse, qui ajunt, ad eum de jure pertinere omnem totius Orbis dominationem, etiam temporalem.
- 5 Et specialiter ¶ de hac concessione Indiarum Occidentalium tractantes, quam Alexand. VI. Hispaniæ Regibus fecit, & quod ejus virtute plenum, & absolutum Imperium in provinciis Barbarorum, acquirere non poterint, sed tantum jus quoddam, ut eosdem ad Fidem Catholicam, & mores Orthodoxos per idoneos Evangelii ministros adducerent, adductos protegerent, apostatantes, vel turbantes punirent, & reliqua ad hunc finem conducentia superiori cura, & administratione dirigerent; simulque alios Principes in eisdem novis regionibus negotiari volentes expellerent, post longam disputationem resolvunt. Episcopus de Chiapa in pecu-

liati hujus argumenti libello, cujus inscriptio est *Tratado comprobatorio del Imperio soberano, y Principado universal, que los Reyes de Castilla, y Leon tienen sobre las Indias.* Et in Apologia contra objectiones Sepulveda, replicat. 12.

Cajetanus, & Domin. Sotus ubi *sup. Mag. Victor. in 1. relect. de Indis ex num. 26. & in 2. ex num. 1.* Gregor. Lopez *in d. 1. tit. 23. p. 2.* Gios. magna, *column. 5. & 6.* qui, licet dubius, & anceps, Victoris verba transcribit, & tandem in hanc partem inclinare videtur.

Joseph. Acosta *lib. 3. de procur. Indor. salut. cap. 2. & 3.* ubi inquit, non oportere falsos titulos comminisci; & Catholicis nostris Regibus, respectu spiritualis competere, ita ut Indis de commoditatibus, ac dominatu suo non Pellantur, nisi quatenus injuri fidei, & suis perniciosi deprehendantur.

Anton. à Corduba *in questionar. lib. 1. q. 57. dub. 4. per totum, Domin. Bañez in 2. 2. quest. 8. art. 10. vers. Arguitur tertio, column. 531.* ubi concludunt, quod Alex. VI. non potuit dare Regibus Catholicis amplius, quam ipse habeat super nationes. Ac proinde cum Papa non sit dominus temporalis totius Orbis, nisi in ordine ad gubernationem spiritualem, id tantum eis concessit, ut essent executores, temporali quadam potestate à se concessa, non ad destruendos Indos, & spoliandos, sed ut amoverent impedimenta, quæ Barbaræ nationes opponerent contra Evangelii prædicationem, & similiter concessit, & potuit concedere, ut si converterentur ad Fidem Barbari illi homines, Reges Hispaniæ essent illorum tutores, & haberent erga illos Cæsaream quamdam potestatem, quam habet Imperator modo circa quosdam Principes, & Reges. Non autem dedit potestatem, ut deponerent Reges Indorum, & alios de novo crearent, nisi forte in casu quo Reges inique agerent contra fideles subditos sibi.

Bellarmin. *dict. c. 2. in fine*, ubi cum docuisset, Papam non habere aliquam potestatem in infideles, neque unquam ea usum esse, subdit, quod si adversarii urgeant, dicentes Alexandrum VI. divisisse Orbem superiorem inventum Regibus Hispaniæ, & Lusitaniæ: Respondendum est, non eo consilio id factum, ut Reges illi profecticerentur ad debellandos Reges infideles Novi Orbis, & eorum Regna occupanda, sed dumtaxat, ut eo adducerent Fidei Christianæ prædicatores, & protegerent, ac defenderent, cum ipsos prædicatores, tum Christianos ab eis conversos. Et simul ut impediret contentiones, & bella Principum Christianorum, qui in illis novis Regionibus negotiari volebant.

Gregor. de Valentia *tom. 3. controvers. Theolog. disp. 1. quest. 1. punct. 7. column. 398. vers. Ad secundum*, ubi, ¶ quod amplius est, sic scribere audeat: *Alexander autem VI. (si in eo facto particulari ad Reges illos tantum, & ad insulas illas pertinentem non erravit) solum concessit illis Regibus jus quoddam superintendentie & patrocinii in infideles illos postquam debito modo essent ad Fidem conversi. Nec enim potuit infideles illos dominio suo privare propterea solum, quod essent infideles.* Et

Et idem eisdem ferè verbis observant Molina *d. disp. 29. column. 140. & disput. 35. column. 191. vers. Illud dicam*, Emman. Roder. *tom. 1. quest. Regular. q. 45. art. 2.* Ludov. Torres *de fide q. 10. art. 11. disput. 52. dub. 1. column. 646.* P. Suarez *in eod. tract. disp. 18. sect. 2. n. 7. column. 284.* Lud. Param. *d. opin. 4. num. 20. & 21. novissimus Seraph. Freitas de Imp. Asiat. c. 7. & c. 9. n. 2. & c. 12. ex n. 1. ad 8.*

7 Et ¶ eruditissimus pariter, ac religiosissimus vir Pat. Franciscus Coëllus, qui postquam in Academia Salmanticensi toga nobilissimi Collegii majoris Conchensis condecoratus fuit, & publici antecessoris munus exercuit, in hoc gravissimo Senatu Limensi pluribus annis summa cum laude, & approbatione integeritatem quaestorem criminum egit, & tandem sibi vivere cupiens, vanis mundi curis, & honoribus libello repudiatis, Religioni Societatis Jesu se pie devovit, & consecravit, ubi anno 1622. feliciter requievit, in tract. manuscripto, quem pio, & gravi stylo contra alium Fr. Michaelis ab Agia in favorem, & defensionem Indorum elucubravit, n. 118. & n. 158. & seqq. ubi hanc etiam fuisse, & esse Regum nostrorum mentem ex aliquibus eorum provisionibus, & schedulis conjectatur.

Pat. quoque Joan. de Salas *d. tract. de legib. quest. 95. disp. 7. sect. 4. n. 29. & num. 31. vers. Ad illud, pag. 123.* eandem sententiam tamquam æquiorum admittit. Qui ¶ etiam, quod magis est, in indice ejusdem tractatus *ver. Indi insulani*, ita scripsisse comperit: *Indi insulani per tyrannidem sunt redacti ad dominium Regis Hispaniæ.* Sed id caute legendum est, & ab aliquo Gallo typographo parum Hispanis affecto, adjectum esse videtur. Nam auctor id nequam dicit in loco, qui ibi citatur, nempe *quest. 96. disput. 10. 9. sect. 3. n. 14. pag. 227.* Sed potius ¶ Michaelem Salomon reprehendit, eo quod in 2. 2. quest. 60. art. 6. *assertion. 4. vers. Denique*, supposuisse videatur, Regem Hispaniæ etiam nunc tyrannide Regna illa obtinere. Quod quidem ipse etiam Salomon minime tradit; sed imò contrarium sentiendo, quærit: *Utrum si ita res haberet, ut Indi insulani per tyrannidem essent redacti ad dominium Regis Hispaniæ, legibus ejus obedire tenerentur?*

- 10 Hæretici ¶ autem non verentur passim in suis scriptis, impudentissimis verbis, prædictam donationem ex defectu potestatis ridere. Nam Hieronym. Benzo *in lib. 3. hist. Novi Orb. c. 3.* qui habetur *tom. 2. histor. Americ. p. 6. pag. 12. nar. 11* rat, ¶ Atabalibam, Peruanorum Regem, cum ei ab Hispanis Alexandri VI. concessio nota fieret, respondisse: *Pontificem insigniter fatuum, & impudentem esse, eo facile prodi, quod aliens tam liberaliter largiatur, ubi hæreticus ejus additionario adjecit: Quo jure, sic dare potuit Papa, in qua nullum ejus unquam habuit? Nisi forte, quia Christus cæli, & terra hæres est, cujus bonus iste*
- 12 Pater Vicarius est scilicet. Et ¶ in eadem *pag. 64.* extat relatio expeditionis à Gallis in Floridam factæ, cui præfixitur argumentum, ubi hæc verba ponuntur: *Etsi enim nullo jure Hispani latissimas illas in Occidente tum insulas, tum Indica continentis provincias nisi forte umbratili Pontificis Tom. I. de Ind. jure.*

donatione cujus ea non sunt, possident, &c. Auctor ¶ quoque libri, cui titulus: *Mare liberum, sive de jure, quod Batavis competit ad Indicam commercia*, quem refert Freitas ubi supra plura (ut audio) in ejusdem donationis, & Romanæ Ecclesie contemptum inverecundè conscripsit: absolute negans, *cap. 3. & 4.* ullam ei in terris, vel bonis infidelium potestatem competere; quæ tamen omnia merito deleri jussa sunt in Catalogo librorum prohibitorum Illustriss. Cardinalis à Sandoval, anno 1612. *in primo indice, pag. 77. & in secundo, p. 55. & tertio supra hoc lib. c. 1. n. 48.* Sed ¶ hic omittenda non fuerunt, ne quis (ut ille dixit) patientiam nostram in conscientiam ducat, & ut commodius illis obviam ire possimus, si tela, quibus petimur, agnoscamus. Nam juxta D. Leonem in 1. concione *Parenætica ad Fideles: Magna est pietas proderet latebras impiorum, & ipsum in eis, cui serviunt, diabolus debellare.* Pro ejus sententiæ confirmatione, omissis illis levioribus argumentis, quæ à prædictis auctoribus expenduntur, & præcipue à Navarro, qui decem, & septem, Marta qui viginti duo concessit in *d. tract. de jurisdictione. 1. p. cap. 17. per totum.* Primo cum eisdem considero, ¶ quod cum nullo jure, aut testimonio, vel sufficienti Ecclesie traditione probetur universalis Romani Pontificis per totum Orbem in temporalibus dominatio, vel jurisdictio, ut latè ostendunt *Turrecremata, Victoris, Bellarm. & alij ex supra relatis: ¶ ea quidem circa provincias, & personas infidelium multo planius deneganda videtur, de quibus non solum in temporabilibus verum neque in spiritualibus cognoscere potest: cum Petro ¶ & successoribus ejus à Christo Domino ovium tantum cura commissa fuerit, juxta illud Joan. ult. *Pasce oves meas*, quod de fidelibus omnes Ecclesie Patres interpretantur; nam infideles, oves non sunt, ut inquit Belarm. *dict. capitul. 2. in princip.* Baron. in *Parenæsi ad Remp. Venetam, pag. 30. & Salas dict. sect. 4. num. 29.* Quorum ¶ respectu solum dixisse, & præcepisse Apostolis Christus videtur *Matt. 28. & Marci ult.* ut euntes, omnes gentes docerent, & baptizarent. Quæ verba non continent vim coactivam, vel dominativam illorum, sed divinam tantum institutionis, & præcepti de baptismo recipiendo denunciationem, cujus causa, vel etiam ob solam infidelitatem dominio suatum rerum, quod naturalis, & communi gentium jure eis competit, privati non possunt, ut latius disputavimus *supra hoc lib. capit. 10. & sequentibus.**

Unde ¶ D. Thomas, & communis discipulorum ejus schola, quam refert *Param. d. opin. 4. n. 4. & Molina d. c. 29. column. 140. in fine*, asserit, Papam, quod attinet ad spiritualia, habere amplissimam potestatem, à Christo sibi traditam, ejus vices gerit in terris; in Christianis quidem ut sanctis legibus eos instituat, & judicet; in infideles vero, ut illis Evangelium prædicet, vel prædicari curet: non autem, ut in illos aliquam dominationem, vel jurisdictionem exerceat.

Quam ¶ Ecclesie expressè negat *Apostolus 29. 1. Corinth. 5. Quid enim mihi de his, qui foris sunt, judicare;* quod habetur, & de infidelibus, Et

& Paganis, qui foris, id est, extra Ecclesiam sunt, intelligitur in c. omnis Christianus 11. q. 3. c. multi. 2. quest. 1. c. 1. de constit. c. gaudemus de divortii, c. 1. de homic. in 6. Concil. Trid. sess. 14. cap. 12. cum multis aliis, que congressimus supra hoc lib. cap. 14. ex num. 21. & in nostris terminis expenditur à Doctribus supra citatis, & à Gregor. Lopez d. gloss. magn. colum. ult. vers. Sexta conclusio, Navarr. d. c. novit, notab. 3. n. 41. Covarr. ad reg. peccatum 2. p. §. 9. n. 6. vers. ult. Sal. dicit. sect. 7. n. 29. Paramo opin. 2. num. ult. & Suarez dicit. tract. de Fide, disp. 9. sect. 1. num. 5.

21 & 17. ubi pluribus probat, quod Ecclesie membra sunt soli viatores fideles, baptizati.

22 Unde f. Eugenius IV. in Concilio Florentino vocat baptismum spiritualem januam: Per ipsum enim, inquit, membra Christi, ac de corpore efficiuntur Ecclesie, & D. Hieronym. in epist. ad Oceanum, alieni & extra Ecclesiam sunt Judaei, Heretici, atque Gentiles; de quo etiam plura tradit Canus de locis Theologicis lib. 4. c. 3.

Secundo considero, quod etsi Romani Pontificis potestas, & auctoritas maxima sit, & toto animo veneranda, totisque viribus defendenda: f. non tamen major, & validior esse potest ea, quam Christus Dominus habuit, & exercuit, cujus Vicarius & Petri successor ipsemet Pontifex appellatur, cap. licet, & cap. quando de translat. Episcop. cum aliis traditis à Navarro d. notab. 3. num. 12. & seqq. f. juncta l. nemo plus juris, l. nemo plus commodi. l. in iis 136. §. non debeo. ff. de regul. juris. l. si cum §. qui injuriam, ff. si quis caution. & plurimis aliis quae de subrogatorum natura & similitudine congerit Tiraq. de primogen. question. 49. ex num. 43. Everardus loco 93. Catellian. Cotta in memorab. jure verb. Subrogatum Claud. Pet. Gnoxon general. juris lib. 6. tit. 9. cap. 2. & Cardin. Tusch. in pract. conclus. jur. litt. S. conclus. 756.

25 At verò f. Christum Dominum secundum humanitatem, sive in quantum hominem, totius mundi Regem non fuisse neque temporalem ejus dominationem, aut jurisdictionem habuisse, & 26 exercuisse aperte probari videtur f. ex illo Jeremiae cap. 22. vers. 30. ubi loquens de Jechonia, ex cujus semine Christum fuisse D. Mattheus cap. 1. testatur, ait Hae dicit Dominus, scribe virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperabitur, nec enim erit de semine ejus vir, qui sedeat super solium David, & potestatem habeat ultra in Juda:

27 Luca 12. vers. 13. ubi, f. cum quidam de turba Christo dixisset: Magister die fratri meo, ut dividat mecum hereditatem ille dixit ei: Homo, quis me constituit iudicem, aut divitorem super vos?

28 Joan. 18. vers. 36. f. ubi ibidem Christus à Pilato rogatus, an Rex Judaeorum esset? Respondit: Regnum meum non est de hoc mundo: si ex hoc mundo esset Regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderet Judaeis: nunc autem Regnum meum non est hinc.

29 Et f. extravagantibus, Cum inter nonnullos, Quia quorundam, & Exit qui seminat de verbor. signific. ubi expresse affirmatur, Christum, & Apostolos paucarum rerum dominum habuisse. Quibus & aliis testimoniis & argumentis 30 hanc opinionem defendunt, f. & magis communi-

ter à sacra Theologiae, & juris Pontificii Doctoribus recipi tradunt Abulensis sup. num. cap. 4. quest. 11. & sup. Matth. cap. 20. quest. 63. & cap. 21. quest. 3. Uvalden. lib. 2. doct. fid. art. 3. cap. 76. & 77. Driedon. de dogm. Sacrae Scrip. lib. 3. tract. 1. cap. 4. Adrian. Ficus lib. 5. flagell. contra Judaeos, cap. 5. & 6. Jacob. Nanciant. in tract. de Reg. Christi tit. 4. Jansen. l. 4. concord. cap. 3. & 141. Franc. à Christo in 3. Sentent. dist. 4. quest. 6. de Regno Christi, Alfonso à Castro lib. 4. contra haereses, verbo Beatitudo, haeresi 3. Salmeron. tom. 3. tractat. 10. num. 26. Victor. in d. relect. 1. de Indis num. 6. & 27. & de potest. Eccles. q. penult. à num. 15. Soto in 4. distinct. 25. quest. 2. art. 1. & 4. de just. & iure lib. 4. quast. 4. art. 1. Joan. Parisiens. de ant. Reg. Pap. cap. 8. & 9. Menchac. lib. 1. controvers. illustr. cap. 21. num. 2. Barthol. à Medina in 3. par. D. Thom. q. 59. art. 4. Do min. Bañez in 2. 2. in praemul. de dominio ad quest. 62. quest. 4. dub. 1. & seqq. Corduba d. quest. 57. dub. 1. Cardin. Toletus in d. c. 28. Joan. annot. 26. & 27. Benedic. Perer. lib. 8. in Daniel, non longè à fin. Bellarm. dicit. l. 5. de Romano Pontifice c. 4. & 5. Molin. dicit. disp. 28. Fr. Alfons. de Mendoza Augustinian. in suis quodlibetis relect. de dominio Christi, §. 14. & seqq. & esse veram, & magis piam, & Sacrae Scripturae, Patribus, & rationi consentaneam, serio affirmat Gregor. de Valent. tom. 4. disput. 1. quest. 22. punct. 6. & tom. 3. disput. 5. quast. 1. punct. 1. vers. Ubi tamen, Pat. Suarez in tom. 1. 3. part. disp. 48. sect. 2. & in defens. Fidei lib. 3. cap. 5. num. 15. & 16. & latissimè Michæl Salomon in 2. 2. quest. 4. art. 4. Param. de orig. Inquisit. dicit. lib. 3. quest. 1. opin. 4. ex num. 70. Fr. Joan. à Ponte in convenien. utriusque Monar. b. lib. 4. cap. 15. §. 4. & 5. & novissimè alius referens, & optimè hunc articulum tractans Pat. Salaz. in comment. Proverb. cap. 8. & Par. Franc. Mendoz. in comment. sup. lib. 1. Reg. c. 2. n. 10. annot. 15. sect. 3. ex num. 1. ad 16. ubi d'sertè ostendunt, neque hereditario, neque Belli, aut electionis jure Christum in quantum hominem temporalem mundi dominum fuisse.

Quod f. inter plures alios ex antiquis Ecclesiae doctoribus, quos late recenset Bellarm. in recognit. ad lib. 5. de Roman. Pontif. c. 4. p. 510. & seq. bene etiam ostendit D. Augustin. lib. 17. de Civit. Dei cap. 7. ubi inquit: Populi Israel personam figurate gerebat Saul, qui populum Regnum fuerat amissurus, Christo Jesu Domino nostro per novum testamentum non carnaliter, sed spiritualiter regnatura. Et tractat. 115. in Joan. ubi explicans illud Psalm. 2. Ego autem constitutus sum Rex super Sion, ait: Sed & mons ille Sion ille non sunt de hoc mundo; quod est Regnum ejus, niteredentes in eum?

D. Hieron. lib. 4. sup. dicit. cap. 22. Jerem. 23. ubi f. querit, quomodo ibi nullus de stirpe Jechoniae regnatura pronuntietur, cum tamen Christus, quem D. Mattheus Jechoniae filium facit, dicatur ab angelo habiturus sedem David? Et respondit: Potest solvi; non sedebit quidem super tronus David vir, & homo, sed sedebit Deus, Regnumque ejus non terrenum erit & breve, sed perpetuum, & caeleste.

Quod item eadem questione, licet breviter expressit, D. Ambrosius lib. 3. sup. cap. penult. D. Luca ad finem, inquit Non seculari honore regnavit Christus, nec in Jechonia sedibus Et eod. 33 lib. f. cap. 4. Qui dicit, non esse de hoc mundo Regnum suum, ostendit se esse supra mundum, ita Regnum ejus erat in seculo, sed supra seculorum erat.

Et D. Basilius in illud Luc. 1. Regnavit in domo Jacob, ait: Non in materiali sede David Dominus sedebit, sed sedem David appellat, in qua residet Dominus indissolubile Regnum.

Cui mirè convenit D. Bernard. homil. 4. in Missus est, inquit: Dabit ei Dominus sedem David Patris sui, non typicam, sed veram non temporalem, sed aeternam, non terrenam, sed caelestem. & Theophilactus Luce 1. dum ait: Sicut David sensibile Regnum suscepit, ita Christus spirituale, & Luca 24. super illud Nos sperabamus, quia ipse redempturus Israël: Expectabant (inquit) Christum salvaturaum, & redempturum populum Israel ab ingruentibus malis & a servitute Romanorum, ipsum quoque credebant terrenum Regem fieri. Et sup. illud Matth. 20. ubi discipulis à Christo priores sedes in Regno suo petentibus respondit: Nescitis quid petatis, ait: Quasi dicat non est hoc, quod creditis, quod sim corporaliter in Jerusalem regnatura; sed omnia quae scilicet ad Regnum meum pertinent, supra intellectum sunt.

Et Nicol. de Lyra exponens illud Joan. 28. Nunc autem Regnum meum non est hinc: Id est (inquit) quantum ad temporalia ista querenda Nec obstat illud Psal. 45. Rex omnis terra Deus: nam dicendum est, quod secundum veritatem Divinitatis omnia sunt subiecta Christo: tamen quantum ad humanitatem primo adventu suo non venit ad dominandum temporaliter, sed magis ad serviendum, & patiendum.

34 Terrò f. facit, quia etsi aliorum Theologorum opinionem sequamur, qui media via gradientes, negant quidem, Christum in quantum hominem habuisse Regnum temporale, proprium, & humanum, sive inferioris ordinis, quale est illud, quod singuli Reges formaliter habent: affirmant tamen, eminenter habuisse aliud Regnum excellens, & superioris ordinis, sibi à Deo super omnia creata plenè, & absolutè ex dono unionis concessum, quo caput hominum, & Angelorum ex natura rei eo ipso est constitutus: quoniam id dignitas, & excellentia Christi hominis postulat, ut constabit ex traditis à D. Anton. 3. part. tit. 3. cap. 2. Alain. in tractat. de potest. Eccles. cap. 4. Turrecremat. lib. 2. sum. de Eccles. cap. 116. & ex aliis, quos infra num. 90. citavimus. Adhuc f. tamen negare possemus, hanc talem potestatem in Petrum, & ejus successores pertransisse, cum certissimum sit, dona illa, quae in Christo Domino excellenter, & eminenter considerantur, non solum ubi temporalia, & naturalia respiciunt, verum etiam ubi Ecclesiasticam, & spirituales potestatem concernunt, in Pontificem traslata non esse, ut in facultate instituendi Sacramenta, operandi miracula propria virtute, & in aliis exemplis ostendit D. Thom. lib. 3. de regim. Princ. cap. 10. in fine, & 3. part. c. 64. art. 4. ad primam. Hostiens. in sum. de penit. Tom. 1. de Indiar. jure.

& remission. quem ad hoc refer Gregor. Lop. d. l. 22. tit. 23. part. 2. Glos. magn. col. 6. in princ. Navarr. d. notab. 3. num. 126. & 130. ubi f. concludit, hanc consequentiam non semper veram, & legitimam esse: Hoc potuit Christus, quatenus homo; ergo potest & Papa, quatenus ejus Vicarius.

Et de eodem dono excellentiae domini temporalis super totum Orbem specialiter loquentes, Victor. de potest. civili 2. propos. in princ. Bellarm. d. cap. 4. §. adde, Sot. in 4. distinct. 1. q. 5. art. 4. dub. ult. Bañ. d. art. 4. dub. 1. Molina dicit. disput. 29. colum. 141. Alfons. Mendoza dicit. relect. de dom. Christi, art. 2. Param. d. opin. 3. num. 31. & opin. 4. num. 62. Joan. Azor. tom. 2. inst. Moral. lib. 4. cap. 19. vers. Quartò queritur, Suarez in defensione Fidei, lib. 3. c. 5. num. 17. & novissimus Calist. Remir. de lege Regia, Arag. §. 2. num. 25. & Seraph. Freitas d. tract. Imp. Aiat. cap. 6. num. 67.

Quarto f. perpenditur, quod etiam si daremus in Romanos Pontifices, tamquam Christi Vicarios, praedictam potestatem, & generalem dominationem temporalium Regnorum traslatam fuisse, adhuc tamen ea uti non deberent, cum f. videamus Christum ipsum, cujus omnis actio, nostra est institutio, capite significasti, ubi Abbas de elect. cap. qualiter & quando, el. 2. de accusation. jura, & dominia Regnorum, & ceterarum rerum propriis & antiquis possessionibus, etiam incredulis, peccatoribus, aut tyrannis nequam abstulisse, sed imò ea, quae obtinebant, singulis reliquisse, perinde ac si in hunc mundum non venisse. Sic enim f. Matth. 12. ea, quae erant Caesaris, Caesaris reddi praecipit, & Luc. 22. dixit: Principes Gentium dominantur eorum, vos autem non sic, & Joan. 1. Sicut misit me vivens Pater, & ego mitto vos, & Joan. 18. & Matth. 26. materiali gladio uti noluit, sed potius Petro jussit ut illum in vaginam convertereret, ut considerat Glos. in cap. causam quae qui filii sint legitimi. Et D. Paul. ad Rom. 13. Principibus vobis talia, & tributum esse reddendum admonuit. Titumque docuit, Tit. 3. ut suadeat Christianis, subditos esse Principibus, & potestatibus, quod & Petrus praecipit, 1. Petri 2. cum dicit. Subditi estote omni humane creature propter Deum; sive Regi, quasi praecellenti: sive Ducibus tamquam ab eo missis; & paulo post: Deum timeat, Regem honorificate; junctis aliis, quae optimè ad hoc idem congerunt, & expendunt Molina d. disp. 28. col. 132. list. E. Navarr. d. notab. 3. num. 63. pag. 101. in fine Bellarm. d. lib. 5. cap. 2. & 3. Param. d. opin. 4. num. 24. & alii relati à Freit. d. cap. 6. num. 60. Ubi f. adducunt illud Sedulii in Hymano Epiphaniae ab Ecclesia saepe repeti solitum:

Hostis Herodes impie,
Christum venire quid times?
Non eripit mortalia,
Qui Regna dai Caestria.

Quod f. expressius etiam dixit D. Aug. sup. Joan. d. cap. 28. relatus à Gregor. Lop. Glos. mag. col. 5. in fin. dum scribit: Audite ergo Judaei & Gentes, audi Circumcisio, audi praepitium, audite omnia Regna terrena, non impediò dominum.

rationem vestram in hoc mundo Regnum meum non est de hoc mundo. Nolite metuerre metu vanissimo, quo Herodes ille major cum Christus natus annuaretur, expavit, & tot infantes ut ad eum mors pervenire, occidit, timendo magis quam irascendo crudelior. Regnum, inquit, meum non est de hoc mundo. Quid vultis amplius? Venite ad Regnum, quod non est de hoc mundo: venite credendo & nolite servare metuendo.

42 Quinto & ultimo considerari potest, si ipsomet Romanos Pontifices, & sanctos Ecclesie Patres, non solum ubi de Regnis & Imperiis infidelium tractatur, sed etiam ubi de fidelibus controvertitur, spirituales potestatem a temporali secernere, & aperte probare videri, illam tantum apud Pontificem residere, hanc vero liberè, immediate, & privatè Regibus & Principibus secularibus ex Dei ordinatione competere. Sic 43 enim f. D. Aug. in cap. quo jure distinct. 8. humana jura Imperatorum esse inquit: quia Deus per Imperatores & Rectores seculi humano generi jura humana distribuit.

Et Leo I. in epist. 38. & in multis aliis, quas ad Theodosium, Martianum & Leonem Imp. scripsit, ipsos a Deo ad Imperium electos fateatur, prout & D. Gregor. lib. 2. epist. 61. scribens ad Mauricium affirmat his verbis: Potestas super omnes homines dominorum meorum pietati cælitus data est.

Et D. Cyprian. c. quoniam, dist. distinct. 8. eandem sententiam magis exprimens, ait: Mediator Dei & hominum Christus Jesus sic utriusque potestatis officia discrevit, ut Imperatores pro eterna vita Pontificibus indigerent, & rursus Pontifices pro temporalium tantummodo cursu Imperatorum legibus uterentur.

44 Nicolaus etiam Papa f. in e. cum ad verum. 90. dist. luculenter scribit: Cum ad verum perventum est ultra tibi nec Imperator jura Pontificatus arripuit nec Pontifex nomen Imperatorum usurpavit: Quoniam idem mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, actibus proprio, & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusque discrevit. Cui convenit Gelasius Papa in cap. duo sunt, ead. dist. sic inquit: Duo sunt Imperator Auguste, quibus hic mundus regitur, auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas: ubi cum Bellarmino, d. cap. 3. notandum est, Gelasium non solum de executione loqui, sed de ipsa potestate & jurisdictione temporali, quam a tota Papæ potestate distinguit.

Quod non minus aperte ostendit Leo Papa in cap. nos si incompetentes 2. q. 7. f. sed notandum dicit: Dæ sunt persone, quibus mundus iste regitur, Regalis videlicet, & Sacerdotalis, sicut Reges præsumunt in causis seculi, ita Sacerdotes in causis Dei: & paulo post: Sicut Ozias a Domino percussus est, quia Sacerdotum officia usurpare non debuit, sic Sacerdotes, & Prophetis Regum officia usurpare non licuit.

45 Idem f. tradit Innocent. II. in cap. solita de majorit. & obed. ubi postquam Soli, & Lunæ has duas potestates æquiparavit, sic addit: Et non negamus, quin præcellat Imperator in temporalibus illis qui ab eo temporalia suscipiunt, sed Pontifex in spiritualibus antecellit, que tantum sunt temporalibus digniora, quanto anima præfertur corpori.

ri, ut quantà est inter Solem, & Lunam, tanta inter Pontifices, & Reges differentia cognoscatur. Et in cap. per venerabilem, qui filii sint legitimi, ubi ait: Cum Rex Superiorem in temporalibus minime recognoscat, & in dist. cap. novit, de iudiciis, ibi: Non putet aliquis quod jurisdictionem illustris Regis Francorum perturbare, aut minuire intendimus; cum ipse jurisdictionem nostram, nec velit nec debeat impedire. Et infra: Non enim intendimus iudicare de feudo, cuius ad ipsum spectat iudicium: & cum jurisdictionem propriam non sufficimus explere, cur alienam usurpare vellemus: ubi Pontifex usurpationem aliena jurisdictionis appellat, si temporalem jurisdictionem in Regno Francorum tentare assumeret.

Quod in simili etiam probat Honorius III. in cap. tuam, de ordin. cognit. ubi pro comperto habet se non esse legitimum iudicem in causa de successione Regine Cypri, sed Regem Francorum, cum tam in causam natalium ejusdem Regine ad Apostolicam Sedem pertinere affirmet: Vt potè (inquit) que ad forum Ecclesiasticum pertinet.

Cui consentit Alexand. III. in cap. lator, & cap. causam et. 2. qui filii sint legitimi. ibi: Nos attendentes, quod ad Regem pertinet, non ad Ecclesiam de talibus possessionibus iudicare. Et in cap. si duobus, §. denique, de appellat. ubi f. rogatus, an appellatio à iudice seculari ad Papam teneret? respondit: Tenet quidem in illis qui sunt temporali nostra jurisdictioni subiecti: in aliis vero secundum juris rigorem credimus non tenere, et si de consuetudine Ecclesia tenet. Quam tamen consuetudinem abrogatam jam esse experimur, ut ibidem advertit gloss. verb. Credimus, & Navarr. d. cap. novit, num. 25. ubi ait, quod hoc totus servat Christianismus.

Et in hoc ipsum respiciens Div. Ambr. re- 47 latus in cap. conven. 23. quest. 8. ad Imperatores palatia, id est, res seculares, ad Sacerdotes, Ecclesiam, id est, res spirituales, pertinere docet & Nicolaus Papa in cap. inter hæc 6. 33. quest. 2. Sancta (inquit) Dei Ecclesia mundanis nunquam constringitur, gladium non habet nisi spirituales, non occidit, sed vivificat, & in cap. Imperium, distinct. 10. Nolite præiudicium Dei Ecclesia irrogare: illa quippe nullum Imperio vestro præiudicium infert.

Hosius f. item Episcopus Cordubensis in 48 Epist. Athanasii ad solitariam vitam agentes, Imperatori dixisse narrat: Tibi Deus Imperium: nobis autem ea, que sunt Ecclesie Christus commisit.

Et D. f. Bernard. lib. 1. de consider. ad Eugen. hanc spiritualis, & temporalis potestatis distinctionem sic exprimit: Habent hæc infirma & terrena iudices suos Reges: & Principes terras quid fines aliorum inaudierit? Quid f. alicui vestram in alienam messem extenditis? Et lib. 2. Quid tibi aliud dimisit Petrus Apostolus: Quod autem habeo, inquit, hoc tibi do, argentum, & aurum non est mihi: Esto ut alta ratione hoc tibi vendideris, sed non Apostolico iure. Plane Apostolis interdicitur dominatus, quomodo tu tibi audeo usurpare? & lib. 3. Ita tu heres, & Orbis hereditas: dispensatio tibi credita est, non data possessio: non tu ille, de quo Propheeta, & erit omnis terra possessio ejus.

Hæc

Hæc sunt potiora argumenta, & plene satis urgentia, quibus superior negativa opinio maxime adstrui, & confirmari videtur.

50 Sed f. ego adhuc, illis non remorantibus, contrariam affirmativam longe veriore, & communior existimo quæ in Romano Pontifice utriusque gladii, spiritualis, scilicet & temporalis auctoritatem, & potestatem, non tantum indirectam, verum etiam directam, constituit, atque adeo eidem supremam in omnibus Regnis, & provinciis fidelium, & infidelium dominationem, & jurisdictionem, justa causa exigente, concedit. Quam securè, & absolute admittunt omnes auctores, quos in cap. præcedenti num. 19. pro tertia opinione citavi.

51 Et f. specialiter de infidelibus loquentes Hostiens. & alii, quorum sup. capit. 10. ex num. 1. meminimus, qui post adventum Christi omne dominium, & imperium in Ecclesiam translatum fuisse dixerunt, residere in Romano Pontifice, ut in summi, & veri Regis Christi Vicario, & ideo posse infidelium Regna, quibus voluerit, jure suo donare, eosque compellere, ut Romanæ sedis auctoritate agnoscant.

52 Et f. ultra eos, expressè eandem sententiam comprobat Bart. in l. lib. homo 103. D. de verb. oblig. & in tract. de insula, verb. Nullius, n. 7. & in extravag. ad reprimendum, verb. Totius Orbis, num. 9. ubi hinc deducit, Summum Pontificem non solum concedere posse Regna infidelium, quæ aliquando Christianorum fuerunt, sed etiam terras, & insulas noviter detectas, quæ ab aliquibus gentibus habentur, & detinentur, & hoc pluries à Papa factum esse.

53 Idem sequitur f. Oldrad. cont. 72. Henricus Boic. & Petr. Ancharan. in cap. gaudemus de divoritiis, idem Ancharan. in d. cap. quod super, de voto, Joan. de Lignano in tract. de bello cap. 9. Sylvest. in sum. verb. Papa, quest. 2. 7. 10. & sequentibus, & verb. Infidelitas, quest. 7. & verb. Legitimus quest. 4. August. de Ancona de potest. Eccles. q. 1. art. 1. 7. & seqq. & q. 23. art. 1. q. 4. & q. 46. art. 2. in solut. tertii. Joan. Lupi de Palac. Rubios d. tract. de obtent. Reg. Navarra, par. 2. per tot. præcipue §. 6. & 7. & plures alii relati à Navarr. in d. cap. novit, notab. 3. num. 19. & 20. Franc. Thairon. cognomento Doctor Illuminatus in d. dist. 10. q. 4. Vbi Papam unicum, & supremum mundi Monarcham esse inquit, & per consequens etiam ad infideles ejus jurisdictionem extendunt.

Alvar. Pelag. lib. 1. de planctu Eccles. art. 13. 54 lit. D. ubi f. Ecclesie, & Pontificis potestatem summè amplians resolvit, infideles, Idololatrias, & Paganos nullam unquam jurisdictionem habuisse, & ideo Regna illorum omnia pertinere ad Ecclesiam Christianam, & per consecutionem ad Papam, qui præfectus est illi.

Præposit. Mediolanens. in e. apud misericordem 32. q. 5. fol. 240. colum. 4. quem sequitur Sylvest. d. verb. Papa, n. 7. & seq. & Param. dist. opin. 4. num. 141. ubi docet, quod ratione utilitatis publicæ, potest Papa etiam infideles privati jure suo.

Petr. Belluga in Speculo Princip. rub. 39. §. novissimè, ubi ait, quod Judæi, & alii infideles

bonis suis auctoritate Pontificis spoliari possunt, & illa habent ut peculium.

Bald. cons. 389. consuetudo est, in fine, n. 10. lib. 1. quem referit, & sequitur Cardinal. Tusch. præf. conclus. jur. lit. B. conclus. 36. num. 3. ubi ait, f. auctoritatem suscipiendi belli contra Reges, & Principes infideles maxime penes Summum Pontificem residere.

Hugo in tract. de officio quatuor Pralat. 1. part. de duplici potest. Papæ num. 1. & seqq. Anatas. Germon. de sacro. immunit. lib. 3. cap. 13. per totum, Bobadill. dist. lib. 2. Polit. cap. 17. n. 3. & n. 9. ubi plurimos citat. lit. D. Celsus Mancinus in tract. de iurib. Princip. lib. 3. per totum, & lib. 4. ex cap. 1. ad 9. Doct. f. Marta omnino videndus in dist. tract. de jurisd. 1. part. cap. 17. & 19. cum multis sequentibus, præcipue cap. 24. cuius argumentum est: Papam posse concedere Regna infidelium alicui Christiano. Ubi num. fin. concludit, quod, cum hanc opinionem amplectatur sancta Mater Ecclesia, & quando videret expediens, illam exerceat, non deberet Christiani Scriptores illam veneno afficere. Et cap. seq. eorum argumentis plenè respondet, qui Papam solum indirectam temporalem jurisdictionem, & ratione peccati habere contendunt.

Quod idem latè, & f. nervosè ostendere, & 57 defendere conatus est Thom. Bocius Eugubinus de sign. Eccles. lib. 17. sign. 76. c. 4. vers. Joanni Primo, & in peculiari tractatu de temporalibus Eccles. Monarch. & jurisd. lib. 1. cap. 1. p. 13. & cap. 23. pag. 231. & fere per totum & in alio tract. de jure naturali, & divino Ecclesiasticæ potestatis, & libertatis lib. 2. cap. 9. cum multis seqq. & in tract. de antiquo, & novo Ital. statu contra Machiavelum lib. 4. c. 5. & 6. ubi constantissime affirmat, hanc esse Theologorum communem sententiam, Papam non modo esse Pontificem Summum, sed etiam Regem summum totius Orbis terrarum: sive numerum Theologorum, qui de hac re scripserunt, consideremus, sive auctoritatem, doctrinam, aut dignitatem.

Et pro f. ea (inter alia) sigillatim expendit 58 verba D. Thomæ lib. 3. de regim. Princip. c. 10. 15. & 19. ubi concludit, omnem dominium, quodcumque est, non modo in Italia, sed in Orbe toto, habere principium, virtutem, & operationem à domino Papæ, non solum spirituali, sed etiam temporalis, quod dedit, ac dat illi Christus, qui temporaliter est Dominus Orbis, & directè ad spiritualiter vitam suam ordinavit Principatum.

Henrici f. Gandavensis quolibeto 6. ques. 23. 59 ubi resolvit, quod de jure divino, & naturali Sacerdotium supereminet Imperio, & penes Pontificem residet utraque jurisdictione, & super spiritualia, & super temporalia, & similiter ejus immediata executio. Et secundum hoc Sacerdos Apostolicus se habet ad Reges, & Principes, tanquam Architectus ad artifices, eis leges, & regulas dando; secundum quas debent jurisdictionem suam exequi & populos regere.

Sancti Antonini f. in sum. lit. 3. de domin. 60 Regn. cap. 2. ubi ait: Credimus, imò scimus, quod Papa est generalis Vicarius Jesu Christi, & non solum habeat potestatem, sed plenitudinem potestatis.

eis etiam super infideles, qui etsi non habent legem nisi naturæ, si tamen contra legem ipsam naturæ faciant, licet per Papam puniri possunt.

- 61 Et † Roderici Sanctii Episcopi Zamorensis in lib. de orig. ac differentia Princip. pag. 1. ubi ait, quod nemo nisi Christus, vel ejus Vicarius in terris potest dicere illud, quod Propheta de Christo dixerat, *Mibi alienigenæ subditi sunt.* Nam propter universale dominium nullus mortalium est ei alienus, & non subditus; quia scriptum est de eo: *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra.* Et iterum: *Omnes gentes servient ei & dominabitur à mari usque ad mare, & omnis terra possessio ejus.* Quæ auctoritates loquantur de Romano Pontifice qui vice Christi principatur in universo Orbe in spiritualibus, & temporalibus; & habet verum unicum, & immediatum totius mundalis machinæ Imperium, cui Imperator deservit, & ministrat, ita ut ad jussum Principatus Papalis, sit amobilis, revocabilis, corrigibilis, & punibilis.
- 62 Idem † etiam novissimè probat Calist. Remir. dict. tract. de lege Regia Aragon, §. 2. n. 44. ubi concludit, quod in finem supernaturalem ubique terrarum Romanus Pontifex utrumque gladium habet, & non solum Ecclesiasticam, sed etiam secularem supremam potestatem, quam, quantum finis supernaturalis postulat, super omnes Principes fideles, quinimo, & infideles exercere poterit. Quod in provinciis & Regnis Saracenorum securè post alios, quos refert, admittere videtur Freitas de Imperio Asiat. cap. 8. num. 42.
- 63 Et magis præcise, in † terminis ipsiusmet questionis, de qua sermonem habemus, quod Alex. VI. potuerit Indiarum Occidentalium Inquisitionem, & acquisitionem Regibus nostris concedere, & quod illi hoc titulo fulti (præter alios quos supra retulimus) justè easdem acquirere, & retinere possint, integro tractatu probasse, & defendisse videtur † Joan. Lup. Palac. Rubios, cui titulum fecit: *Insularum maris Oceani, ad quem se remittit in dict. tract. de obtent. Navarræ. 2. part. §. 1. in fine.*
- 64 Ginesius Sepulveda in Apologia pro eadem Indiarum acquisitione ad Episcopum Segoviensem.
- 65 Petr. Malferitus † I. C. Balcaris in sæpè allegato consilio 769. apud Mandel. vol. 4. ex n. 40. & ex num. 86. & num. ult. ubi intrepidè concludit, hanc Alex. VI. concessionem validam, & licitam fuisse, & Reges nostros ejus virtute in utroque foro has Novi Orbis regiones securissimè possidere.
- 66 Marquard. † de Susanis in tract. de Jud. & Infidel. 1. part. cap. 14. ubi inquit, quod contrarium dicere, saperet hæresim, & quod dictæ concessionis virtute justè bella mota fuerunt Indis noviter repertis per gentes Hispanorum & eodem titulo legitime possessi sunt, & possidentur.
- 67 Greg. Lop. † licet parum sibi constans in d. l. 2. tit. 23. part. 2. gloss. magn. colum. 3. & magis secure in l. ult. tit. 18. p. 2. gloss. 7. verb. *En la conquista ubi quæres, quamnam Regna hodie possint dici de conquista Regis Hispaniæ, cum jam, Deo favente, omnis ejus terra, quæ*

olim à Saracenis occupata erat, ab illis ablata fuerit; respondet: *Potest dici, quod tunc erunt de conquista Regis Hispaniæ omnes insulae, & terra firma maris Oceani, juxta concessionem Alexandri: multum enim Papæ concessio in his operatur, juxta notata per Bartolum in tract. de insula, verb. Nullius, col. 2. & 3. & si Papa voluit, potuit, & de ejus potestate dubitandum non est, licet ista terra nunquam fuerint in potestate nostra. Cum Papa sit Vicarius Christi, et omnia sunt subdita. Et in leg. 29. tit. 28. part. 3. verb. Poblare, ubi illum text. ponderans, & multum commendans doctrinam Bart. in dict. tract. de insula, verb. Nullius inquit: *Quæ applicare sum solitus concessionem factam per summum Pontificem Alexandrum Catholicis Regibus Hispaniæ de insulis, & terra firma Indiarum maris Oceani.**

Idem † sequuntur, eandem Alex. VI. donationem laudantes & utilem, ac validam fuisse probantes, Franc. Vargas in tract. de Episcop. jurisdictione, confirm. 10. Anast. Germon. omnino legendus dict. cap. 13. num. 34. & seqq. Joan. Metell. relatus in Theat. vita hum. votum. 28. lib. 2. pag. 4236. Camill. Borell. de præstant. Reg. Cath. cap. 46. num. 224. Joan. Boter. in relation. univers. 4. part. lib. 2. pag. 49. Rutil. Benzoni. de ann. Jubil. lib. 1. cap. 10. pag. 53. ubi refert Sanderum de visib. Monarch. lib. 7. Bobadill. in d. cap. 17. num. 7. Mirta d. cap. 24. num. 32. Param. d. lib. 3. de orig. Inquisit. quest. 1. opin. 4. num. 145. ubi refert quemdam Doctorem nomine Vazquez cons. 8. de eadem donatione agentem, quem Ego invenire non potui, Ceval. d. tom. 4. commun. quest. fin. ex num. 309. ubi tandem resolvere videtur, quod licet Principes per se non possent terras infidelium debellare, benè tamen possent ex licentia & facultate Pontificis? & quod hæc fuit ratio, propter quam Reges Catholici, & eorum successores possident hæc Regna Indiarum, quæ Alex. VI. eis adixit hac conditione, & lege, ut ad Christianam Religionem eos reducentes studerent; & quod ita succedit regula *l. justè possidet. ff. de acquirend. possess.* Pat. Ferdin. Rebell. de oblig. just. lib. 18. quest. 23. per totam, ubi loquitur de aliis similibus aliorum Pontificum donat. onibus, Regibus Lusitanæ factis, ad acquisitionem Indiarum Orientalium.

Anton. de Herrera omnino legendus in sua hist. gener. Ind. decad. 1. lib. 2. cap. 4. pag. 51. & seqq. ubi Hispano sermone de eadem Pontificis potestate plenissimè agit, & de causis, & rationibus, quæ Alex. VI. movere poterunt, ut supremum hujus Novi Orbis Imperium Regibus Castellæ, & Legionis, eorumque successoribus pleno jure concederet.

Et melius † Thom. Boc. de sign. Eccles. Dei 69 lib. 10. cap. 13. & lib. 17. cap. 4. & de Italia statu, lib. 3. cap. ultim. pag. 342. & seq. lib. 4. cap. ult. pag. 445. ubi ita scribit: *His addi posset, quod supra diximus, ab Alex. VI. Indias Occidentales, & Orientales aquis partibus inter Castellanos, ac Lusitanos fuisse divisas. Quod cum multis de causis efficere posset ille, tum verò ea quam S. Antoninus tradidit, quia scilicet Pontifex, Christi, Dei, que Vicarius quodcumque voluerit in terris, ligat, ac solvit ob publicum bonum; jusque ipsi est infide-*

les punire, cum juxta lumen naturæ nequaquam vivunt, atque omni dominio privare. Atque ita non modò hæc potest, quatenus est necessarium ad salutem animarum, sed etiam quatenus est utile ad bonum publicum. Nam cum Christus Petro dixit: *Pascet jussit ut subditos aleret omni subsidio spirituali, ac temporalis, ut, post clarissimos Doctores, adnotavit omni virtutum genere florentissimus Cardinal. Toletus.*

- 70 Ille quoque † Chiapensis Episcopus Fr. Bartholom. de las Casas, licet Indiarum debellationi parum in suis opusculis faverit, earum tamen acquisitionem hoc Pontificis concessionis titulo saltem quoad dominium supremum, inconcussum manere resolvit in dict. tract. comprobatorio, ubi cum multis mediis Papæ potestatem in gubernandis, restringendis, aut etiam tollendis infidelium dominis, & provinciis asservisset, tandem fol. 66. in hæc verba prorumpit: *Iste est, & non otro el fundamento fortissimo mas que todas las duras y firmes penas sobre el qual tienen los dichos Catholicos Reyes de Castilla y Leon asentado y colocado. circa de aquel universo, amplissimo y extendido Orbe de aquellas Oceanas Indias, su ministerial Principado, y Real señorío; conviene à saber, en el divino poder del Papa comunicado al Papa de Christo, y del Papa à los Reyes, y así les compete por autoridad del derecho divino. Por tanto de aquí adelante ninguno deve poner duda en esta justicia, y tan poco deben vagar fingiendo varios títulos.*

Eandem etiam sententiam novissimè probat, & sequitur August. Barbo. in Pastoral. 1. part. tit. 3. cap. 2. num. 41. & sequentibus, & Nos prosequimur infra cap. seq. ex num. 19. & lib. 3. cap. 1. ex num. 13.

Pro cuius sententiæ confirmatione, ex innumeris argumentis, & auctoritatibus, quibus eam fulciunt, & defendunt Doctores supra relati, præsertim Gernoni. dict. cap. 13. Param. dict. opin. 3. ex num. 26. & Mart. dict. 1. part. ex cap. 18. ad 23. Primò considerari potest, quod † cum Romanus Pontifex, ex concordia, & necessaria ad salutem, omnium Catholicorum assertionem, officium Dei gerat in terris, & Christi Domini Vicarius esse dicatur, unumque cum eò tribunal constituat, cap. licet, cap. quanto, cap. inter corporalia, de translatione Episcop. cap. 1. vers. Porro, ut Eccles. benef. quinimo & sit Deus vivens in terris, juxta elegans dictum Joan. de Anania in cap. quod olim de judais, quod refert, & multum extollit Socini. Junior consil. 31. num. 51. & 52.

Sacrilegii † instar esse videtur, eximiam ejus, & omnimodam potestatem, & auctoritatem in dubium vocare, arg. l. 2. C. de crimin. sacrileg. & Solem (quod ajunt) facibus adjuvare, in ea comprobanda aut commedanda, verba consumere, cum se ipsam satis ostendat, ut alias dicitur in l. 1. ff. de in integ. restit. & in cap. si omnia 6. quest. 1.

Er de † hoc extent integri, & locupletis imi tractatus, & commentarii Joan. Parisiens. Augustini de Ancona, Bartho. de Spina, B. Joan. à Capisiano, Hieron. Alban. Franc. de Varga Steph. Auferrii, Petr. Albini, Petr. à Monte, Lælii Jordani, Alfonsi Alvarez Guerrero,

Joan. Stephani de ador. pedum Pontif. & alii, qui habentur inter tract. DD. tom. 13. part. 1. & 2. Albert. Phigitus in tract. de Eccles. Hierarch. & Joan. Stapleton. in tract. de Magnit. Eccles. Rom. ultra quos plurima etiam congeserunt Palac. Rub. d. tract. de obtent. Navarræ. 2. part. per totam, Malferit. & ejus additio dict. cons. 709. Afflic. dectis. Neapol. 253. num. 14. Ludov. Gomez. in cap. 1. de concit. lib. 6. ex num. 28. Chassan. in Catal. glor. mundi 4. part. cons. 7. Paul. Fusc. de visitat. lib. 1. cap. 2. num. 2. & 21. & alibi passim, Pet. Bertrand. in tract. de orig. jurisdictione. quest. 4. n. 1. & 5. & de jurisdictione. Eccles. quest. 2. n. 12. Riminala. cons. 57. n. 22. Guallel. Redoan. de spoliis, quest. 7. §. his præsuppositis, per totum, Julius Clar. recep. vent. e. fin. quest. 35. vers. Videamus, Pet. Gregor. lib. 15. Syntag. cap. 3. num. 1. & seqq. Perogrin. de jure Fisci lib. 1. tit. 2. ex num. 11. ad 37. Anastas. Germon. lib. 3. de sacr. immunit. cap. 15. ex num. 4. Petr. Cenedo, qui plures alios recenset in collect. 47. ad Decretum, num. 2. & 3. & collect. num. 18. pag. 33. Param. dict. lib. 3. quest. 1. per totam, & dict. quest. 11. num. 31. cum multis sequentibus Camill. Borell. in sum. d. cis. tit. 4. & de præstant. Reg. Cathol. cap. 47. num. 45. Card. Paleot. de sacro Consistorio Cardinal. in concl. oper. memor. 5. pag. 363. Hieron. Ceval. præct. commun. quest. 641. num. 2. Petr. Beltran. à Guevara in propugnaculo contra Venetos, assert. 2. §. 1. pag. 143. & 144. Joan. Baptist. Valenzuela in monit. contra eosdem Venetos, 5. part. ex num. 50. Anton. Cardoso in repet. verb. Papa, num. 5. & novissimè Joan. Pineda in commentar. sup. Eccles. pag. 1203. & seq. Pat. Suar. in defens. Fidel. lib. 3. cap. 14. & 29. & in tract. de Fide, disp. 10. sect. 1. Ponte in convention. utriusque Monarch. lib. 1. cap. 4. pag. 18. Fr. Pet. Ramon. de primatu Petri, Calist. Remirez de lege Regia Aragon. §. 2. n. 10. 20. & 48. Gars. Mastrilli de Magistrat. lib. 1. cap. 2. ubi concludunt, & quos † Papa inter omnes mundi Principes supremum obtinet principatum, & Monarchiam, & est major omnibus, & unus omnium Princeps, constitutus super Reges, & Regna, causa causarum, Dominus Dominantium, omnium dignitatum, omnia, & super omnia, & quod † nullus ei potest dicere: *Cui 75* ita facis? nec de ejus facto judicare, juxta glossam in dict. cap. quanto, & in cap. cuncta per mundum 9. quest. 5. & tradita ab Innocent. in cap. inquisitioni, num. 3. & 4. de sentent. excommun. & Socini. sup. ubi addit, quod † quid 76 quid agit Papa, agit tamquam Deus, cum ejus potestas ex Deo sit, eò quod contra potestatem Clavium, quin Papa omnia possit, disputandum non est.

Unde glossa singularis in cap. serpens, de prenit. dist. 1. scriptum reliquit, † quod qui Papæ 77 mentitur, perinde sacrilegium committit, ac si Deo mentiretur. Et D. Antonin. in 3. part. sum. tit. 22. cap. 5. §. 1. & §. 11. & alii quos refert, & sequitur Peregrin. dict. tit. 2. num. 2. majorem † esse, inquit, jurisdictionem Papæ, quam 78 Angelorum, cum juxta sententiam D. Paul. 1. Corinth. 6. ipsos etiam Angelos judicare possit, quod in specie expendit Innocent. in cap. per ve-